

УДК 330

ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Саліта С.В.

PRIORITIES OF FINANCIAL ANALYSIS OF ACTIVITY OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL CRISIS

Salita S.V.

В статті розкрито пріоритетні напрями фінансового аналізу діяльності підприємств в умовах фінансової кризи. Обґрунтовано сутність та завдання фінансового аналізу підприємства. Розглянуто класифікацію фінансового аналізу за видами та ознаками. Особлива увага приділена розкриттю внутрішнього і зовнішнього фінансового аналізу. На основі аналізу існуючих методик виявлено недоліки та визначено напрями удосконалення аналізу фінансового стану підприємств. Доведено необхідність формування аналітичної інформації залежно від потреб її користувачів. Показана значущість проведення комплексного фінансового аналізу та використання його результатів для прогнозування результатів діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансовий аналіз, підприємство, фінансовий стан, фінансова криза, фінансова стійкість підприємства, аналітична інформація

Постановка проблеми. На сучасному етапі перед більшістю підприємств гостро стоять завдання підвищення ефективності своєї діяльності та мобілізації всіх фінансових ресурсів для забезпечення їх стійкого розвитку. Одним з основних інструментів вирішення цього завдання є фінансовий аналіз. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності надає інформацію щодо фінансового стану, резервів підвищення ефективності та розробки заходів з вдосконалення фінансового управління. Система показників і методи фінансового аналізу дозволяють повною мірою виявити причини поліпшення або погіршення фінансового стану підприємства. Крім того, виявлення відхилень в поточних і перспективних планах і їх усунення на стадії планування дає можливість заздалегідь побачити негативні тенденції і попередити настання банкрутства. Більшість існуючих методик аналізу і оцінки не враховують особливості різних сценаріїв розвитку подій і оцінюють фінансовий стан підприємств за даними за один часовий період, що призводить до зниження достовірності аналітичної інформації. В зв'язку з цим особливого значення набуває

вдосконалення методів фінансового аналізу, використання яких дозволяє оцінити потенціал стійкого розвитку підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що фінансовий аналіз є предметом численних наукових досліджень, які відображають різні його аспекти. Зокрема, проблема фінансового аналізу започатковані працями зарубіжних дослідників Р.С. Сейфулін, Е. Хелфер, С. В. Брігхем, Г.Г. Кірейцев тощо; слід відзначити роботи вітчизняних вчених: Н.В. Тарасенко, І.М. Вагнер, В.О. Подольська, О.В. Ярош, Ю.С. Цал-Цалко, О.О. Шеремет, Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. Не зважаючи на наявність наукових розробок в цій сфері подальшого висвітлення потребують питання щодо уточнення завдань фінансового фінансового аналізу підприємств в умовах фінансової кризи.

Мета статті – уточнення сутності та завдань фінансового аналізу підприємства в умовах фінансової кризи.

Матеріали і результати дослідження. Ефективна організація фінансової діяльності неможлива без уміння аналізувати господарські процеси, що відбуваються. Якщо аналітична робота побудована грамотно, то підприємство здібне швидко відреагувати на можливі негативні обставини. Класифікаційні ознаки фінансового аналізу займають важливе місце як для визначення методи дослідження, так і для організації аналітичного процесу (табл. 1).

Базовим структурним елементом фінансового аналізу є формування мети і завдань фінансового аналізу. Складність цього процесу полягає в тому, що в умовах світової кризи збільшується зона невизначеності в результаті дії факторів, спричинених нею і яка призводить до зміни ринкової кон'юнктури, проходить орієнтація не лише і не стільки на проміжні, скільки на кінцеві виробничо-фінансові результати.

Таблиця 1

Класифікація фінансового аналізу за видами (напрямами) та ознаками

Ознака	Вид (напрямок)
Користувачі інформаційних ресурсів	Внутрішній Зовнішній
Інтереси користувачів	Прийняття управлінських рішень Оцінка економічної політики Діагностика рівня господарювання Планування діяльності Організація контролю
Часовий період	Квартальний Піврічний За 9 місяців Річний Динамічний
Обсяг дослідження	Комплексний Тематичний
Просторова форма	Господарючий суб'єкт Регіон Загальнодержавний Міждержавний
Класифікаційні ознаки господарюючих суб'єктів	Види економічної діяльності Форми власності Організаційно-правові форми господарювання Органи управління
Повнота охоплення об'єктів	Суцільний Вибірковий
Рівень автоматизації робіт аналітичного дослідження	Ручний Комп'ютеризований Автоматизований
Організаційна система	Централізований Децентралізований
Динаміка формування вихідних інформаційних ресурсів	Одноразовий Періодичний
Етапи управління	Стратегічний (перспективний) Поточний Попередній (проектний) Операційний (ситуаційний) Ретроспективний (наступний)
За функціональною ознакою	внутрішньофірмовий; фінансовий; перспективний; фундаментальний; міжгосподарський; ретроспективний; управлінський; внутрішньогосподарський; вибірковий; поточний; соціально-економічний.
За галузевою ознакою	внутрішньофірмовий; фінансовий; міжгалузевий; перспективний; фундаментальний; ретроспективний; управлінський; вибірковий; поточний; соціально-економічний; галузевої.
За просторовій ознаці	внутрішньофірмовий; фінансовий; перспективний; фундаментальний; міжгосподарський; ретроспективний; управлінський; внутрішньогосподарський; вибірковий; поточний; соціально-економічний.

Фінансовий аналіз покликаний виявляти сильні і слабкі сторони фінансово-господарської діяльності організації. Аналіз фінансового стану - важливий етап розробки його фінансової стратегії і тактики, оскільки робить можливим встановити відхилення показників від середньогалузевих і більш сильних конкурентів. Він дозволяє також приймати більш обґрунтовані управлінські рішення.

Головна мета аналізу — своєчасно виявляти й усувати недоліки у фінансовій діяльності і знаходити резерви поліпшення фінансового стану підприємства і його платоспроможності. Аналіз фінансового стану підприємства має три основні цілі:

перша – оцінити минулу фінансову діяльність підприємства;

друга – підготувати інформацію, необхідну для прогнозування майбутньої діяльності підприємства;

третя – порівняти показники діяльності підприємства з показниками інших підприємств галузі.

За допомогою чітко організованого аналізу можна вчасно відстежити погіршення фінансового стану підприємства, коли поряд із показниками стабільності фінансового стану з'являються показники, що характеризують негативні тенденції у виробничій та господарській діяльності, які можуть призвести до банкрутства. Тому одним з основних завдань аналізу фінансового стану є оцінка прибутковості підприємства у співвідношенні з ризиком акціонерів, які вкладають у нього гроші [13, с. 124].

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є [10, с. 32]:

— оцінка динаміки складу і структури активів, їх стан і рух;

— оцінка динаміки складу і структури джерел власного і позикового капіталу, їх стан і рух;

— аналіз абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства й оцінка зміни її рівня;

— аналіз платоспроможності підприємства і ліквідності активів його балансу.

Аналіз фінансового стану підприємства є науковою базою прийняття управлінських рішень у бізнесі: з його допомогою вивчаються тенденції розвитку, ґрунтовно й системно досліджуються фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовуються бізнес-плани, проводиться своєчасне виявлення і ліквідація недоліків у фінансовій діяльності, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, розробляється економічна стратегія його розвитку.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й

використання фінансових ресурсів [8, с. 115]. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. На фінансовий стан підприємства позитивно впливають безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції. Зазвичай, чим вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, тим вища прибутковість підприємства, що позитивно впливає на його фінансовий стан [2].

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний для оцінювання дохідності будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежать від його платоспроможності.

Основними видами фінансового аналізу є:

1) аналіз горизонтальних відсоткових змін, який характеризує зміни окремих статей фінансової звітності за кілька періодів (років, кварталів, місяців);

2) аналіз вертикальних відсоткових змін характеризує співвідношення статей фінансової звітності стосовно вибраної однієї статті (обсяг продажів, валюта балансу);

3) порівняльний аналіз – співвідношення окремих показників підприємства і показників інших аналогічних підприємств або середньогалузевих показників;

4) аналіз коефіцієнтів ґрунтується на розрахунку окремих співвідношень показників і його використовують для дослідження взаємозв'язку між компонентами фінансової звітності [14, с.209].

Крім того, розрізняють внутрішній і зовнішній аналіз фінансового стану. Внутрішній аналіз задовольняє потреби управління підприємством. Його мета – забезпечити інформацію щодо надходження і розподілу власних і позикових коштів для нормального функціонування підприємства.

Зовнішній аналіз здійснюється для потреб інвесторів, постачальників матеріальних і фінансових ресурсів, контролюючих органів на основі публічної звітності. Його мета – установити можливість вигідно вкласти кошти, щоб забезпечити максимум прибутку й унеможливити ризик втрати.

У методологічному аспекті важливим, на наш погляд, є поділ фінансового аналізу на зовнішній (аналіз фінансової звітності) та внутрішній фінансовий аналіз, як складову управлінського аналізу, оскільки вони різняться за метою, суб'єктами аналізу, складом інформаційної бази, спрямованістю та інструментарієм. У процесі аналізу, як і будь-якого дослідження, першим та обов'язковим етапом є визначення мети, з якою він проводиться і в залежності від якої формуються інструментарій та інформаційна база.

Різні суб'єкти економічних відносин формують мету аналізу, виходячи з власних потреб та інтересів. Зовнішні по відношенню до конкретного учасника ринкових відносин суб'єкти аналізу, як правило, ставлять за мету одержання достовірної оцінки фінансового стану компанії. Основою інформаційної бази при проведенні зовнішнього аналізу є публічна фінансова звітність, тому в міжнародній практиці цей розділ заведено називати аналізом фінансової звітності. Слід зауважити, що призначення звітності полягає в максимальному узгодженні інтересів різних груп користувачів, а її пріоритетна роль як основного засобу комунікацій між суб'єктами економічних відносин проявляється в тому, що мета та вимоги, яким вона має відповідати, є наріжним каменем концептуальних основ теорії бухгалтерського обліку.

Мета внутрішнього аналізу полягає в піднесенні ефективності управлінського процесу і суттєво залежить від цілей, яких бажає досягти менеджмент компанії. Пріоритетність мети по-різному пояснюється в межах досі відомих теорій організації бізнесу, але здебільшого максимізація ринкової вартості компанії розглядається як стратегічна мета, що не виключає наявності системи короткотермінових чи проміжних цілей, таких як: лідерство (виживання) в конкурентному середовищі; задовільні темпи зростання економічного потенціалу; задоволення потреб клієнтів; мінімізація витрат та ін.

За умов нестабільності, які характеризують вітчизняний ринок, стратегічна мета може формулюватися як досягнення адекватної рівноваги в мінливому ринковому середовищі зі збереженням тенденцій зростання показників прибутковості. Інформаційна база внутрішнього аналізу значно ширша і включає будь-яку інформацію, що циркулює всередині компанії (включаючи і фінансову звітність) або одержана з ринкових джерел (часто-густо остання є найціннішою). Основним критерієм відбору інформації є її релевантність (корисність для прийняття управлінських рішень).

Особливістю внутрішнього аналізу є націленість на майбутнє, тобто його перспективний характер, на відміну від зовнішнього, який переважно є ретроспективним. Зауважимо, що іноді означені відмінності ігноруються, і термін «фінансовий аналіз» вживається як синонім зовнішнього аналізу за аналогією з бухгалтерським обліком [2, с.37].

Міжнародна практика організації аналізу господарської діяльності підприємств показує, що зовнішній фінансовий аналіз розкриває зміст фінансових показників у їхньому зв'язку з виробництвом, спираючись на періодичну публічну (регламентовану державою) звітність підприємства. Основною його метою є оцінювання та економічна діагностика фінансового стану підприємства за

даними фінансової звітності. Внутрішній фінансовий аналіз використовує всі існуючі джерела інформації. Основна його мета – визначити фінансовий стан підприємства, оцінити ефективність використання необігових та обігових активів, ефективність використання власних та позичених коштів, визначити фінансову структуру тощо. Основне призначення результатів цього аналізу – прийняти правильні управлінські рішення, спланувати фінансовий стан підприємства, що забезпечує планомірне надходження грошових коштів, отримати максимально можливий прибуток, уникнути ризиків банкрутства [6, с.77].

Аналіз фінансового стану підприємства ґрунтується здебільшого на відносних показниках, які можна порівнювати з:

- загальноприйнятими «нормами» для оцінки ступеня ризику й прогнозування можливості банкрутства;

- аналогічними даними інших підприємств, що дає змогу виявити сильні й слабкі сторони підприємства та його можливості;

- аналогічними даними за попередні роки для вивчення поліпшення або погіршення фінансового стану підприємства.

З огляду на це основними завданнями аналізу фінансового стану є:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;

- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;

- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості підприємства;

- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

- аналіз ділової активності підприємства та його стану на ринку цінних паперів;

- оцінка ефективності використання фінансових ресурсів;

- довгострокове й короткострокове прогнозування фінансової стійкості.

Особливе значення має всебічне вивчення проблем, пов'язаних із інформаційним забезпеченням фінансового аналізу. Джерелами інформації фінансового аналізу можуть бути дані оперативного, бухгалтерського та статистичного обліку, нормативно-довідкові дані, дані спеціальних обстежень тощо. Однак в сучасних умовах джерела фінансового аналізу діяльності великих підприємств не обмежуються внутрішньою інформацією. До уваги часто беруться статистичні показники стану ринку, економічної ситуації в країні тощо. Кількість і якість інформації повинна відповідати вимогам системних досліджень згідно з визначеними цілями, завданнями і глибиною аналізу. Якщо потрібної інформації немає, то її треба отримати всіма можливими засобами, оскільки ефективність

методики аналізу визначають не можливостями інформаційного забезпечення, а потребами менеджменту.

За ознакою предмета методи та прийоми фінансового аналізу традиційно поділяють на: вертикальний, горизонтальний та відносних показників (коефіцієнтів). Вертикальний аналіз полягає у визначенні у відсотках структури досліджуваного об'єкта, наприклад структури активів. Вертикальний аналіз зменшує вплив на вартісні показники інфляційного фактора. Горизонтальний аналіз має на меті дослідити зміни показників у часі з розрахунками абсолютних і відносних відхилень (темтів). Горизонтальний та вертикальний аналізи доповнюють один одного. На практиці складають аналітичні таблиці, де одночасно використовують прийоми вертикального та горизонтального аналізів.

Вибір відносних показників залежить від мети, завдань та об'єкту фінансового аналізу. Відомо понад 200 відносних аналітичних показників, які можна розраховувати на основі фінансової звітності. Досвід свідчить, що кілька правильно вибраних коефіцієнтів містять потрібну інформацію. Тому до здійснення аналізу необхідно з'ясувати, з погляду якого користувача він виконується, його мету та регламентовані або рекомендовані кількісні значення показників [17, с.36]. Перспективи подальшого розвитку фінансового аналізу пов'язані насамперед з розробкою нових аналітичних коефіцієнтів, а також з розширенням інформаційної бази аналізу. Аналітичні розрахунки, особливо перспективного характеру, не можуть виконуватися лише за даними фінансової звітності, аналітичні можливості якої, безперечно, обмежені.

Визначальним етапом розроблення сучасної методики фінансового аналізу є процес його моделювання. Моделювання дає змогу: визначити оптимальну структуру інформаційних потоків для розв'язку всієї сукупності задач, передбачених методикою аналізу; забезпечити максимальну оперативність та економічність аналітичного процесу; виявити взаємозв'язки у розв'язку задач за видами фінансового аналізу; досягти максимальної адаптації методики аналізу до запиту користувачів [15, с. 203].

Актуальним на сучасному етапі залишається питання внутрішньої структуризації фінансового аналізу. На нашу думку, при визначенні напрямів проведення внутрішнього фінансового аналізу необхідно враховувати специфічні особливості та галузеву приналежність об'єкта аналізу. У сучасній практиці управління важливе місце займає проблема якісного та кількісного обґрунтування управлінських фінансових рішень, ефективне прийняття яких неможливе без використання фінансового аналізу. Водночас значна частина управлінських фінансових рішень потребує комплексного (інтегрального) підходу до дослідження об'єкта аналізу. Це, у свою чергу,

визначає об'єктивну необхідність визначення загальних принципів і формулювання ефективних методик організації та проведення комплексного фінансового аналізу.

У новітній практиці управління корпоративними фінансами помітні тенденції до домінування методів фінансового аналізу, спрямованих на дослідження об'єкта управління як цілісної системи взаємопов'язаних фінансових відносин. Звичайно, такі методи засновані на загальних принципах та прийомах фінансового аналізу. Однак їх використання характеризується модифікацією підходу до формування вхідної та вихідної інформаційної бази, інтерпретації результатів дослідження, що визначається насамперед специфікою завдань, які ставляться перед комплексним фінансовим аналізом. За таких умов суб'єкт господарювання досліджується як економічна особа, наприклад дослідження господарської діяльності господарського товариства, фінансово-промислової групи, бізнес-групи, спільної діяльності без створення юридичної особи, господарських альянсів (інших форм об'єднання підприємств чи їх відокремлених структурних підрозділів) тощо.

У такій ситуації постає питання щодо узагальнення результатів дослідження окремих фінансових аспектів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства з метою формування єдиного (інтегрального) показника як індикатора ефективності фінансового менеджменту на підприємстві, що є об'єктом дослідження. Практичне забезпечення такої потреби здійснюється проведенням зведеного фінансового аналізу [13, с. 114].

У зарубіжній практиці аналіз фінансового стану проводиться переважно шляхом коефіцієнтного аналізу (ratio analysis) за окремими напрямками. Це дозволяє аналізувати різні підприємства, незважаючи на масштаби їх діяльності, визначаючи ефективність і прибутковість їх діяльності. Перевага віддається проведенню порівняльного аналізу (дані підприємства порівнюються з встановленими нормативами або показниками підприємств - конкурентів), трендового аналізу (trend analysis), який включає в себе вертикальний аналіз (common - size analysis), горизонтальний аналіз відносних показників (percent change analysis). Широко застосовується також факторний аналіз, особливо за допомогою моделі Дю Понта [7]. Так, в зарубіжному досвіді в якості характеристики майнового стану підприємства виступають показники оборотності, що визначають ефективність використання вкладеного капіталу у виробничий процес [8]. У вітчизняному досвіді, крім певного підходу, існує також оцінка майнового стану, яка включає в себе розрахунок показників придатності основних фондів підприємства, завантаженість оборотних і визначає

загальну забезпеченість підприємств активами для здійснення виробничої діяльності [9].

У зарубіжній практиці використовується ряд показників, які дозволяють частково усунути вищеназвані недоліки. У зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. На підприємствах приріст прибутку досягається не лише завдяки збільшенню трудового внеску колективу підприємств, але і за рахунок багатьох інших факторів. Саме тому на кожному підприємстві необхідно систематично аналізувати формування, розподіл і використання прибутку. Цей аналіз надзвичайно важливий і для зовнішніх суб'єктів (місцевих бюджетів, фінансових і податкових органів, банків).

Підходи зарубіжних і вітчизняних авторів для визначення прибутковості діяльності підприємства є аналогічними і відрізняються тільки методами визначення та розрахунку розміру прибутку підприємства, що викликано особливостями податкового, бухгалтерського обліку зарубіжних країн. Будь-якого користувача фінансової звітності, перш за все, цікавить питання про ліквідність і платоспроможність підприємства. Для цього за даними балансу підприємства визначають комплекс оціночних показників [8].

Під час фінансової кризи підприємству потрібно нестандартно (креативно) мислити, прогнозувати та аналізувати. Креативний фінансовий аналіз здатний запропонувати нові методи моделювання, недоступні стандартної математики. Креативний (нестандартний) фінансовий аналіз має багату внутрішню структуру класичних математичних об'єктів, наповнених як доступними, так і тільки уявними елементами. Принципова відмінність класичного фінансового аналізу від креативного полягає в тому, що роль нестандартного аналізу істотно ширше, ніж засоби спрощення апарату звичайної математики. Для цього необхідно використовувати коефіцієнти швидкої і поточної ліквідності, методика розрахунку практично збігається з вітчизняною практикою.

Аналіз відносних величин, які характеризують фінансову стійкість підприємства, збігається з аналізом пасивів в зарубіжній практиці. Крім загальних показників, що характеризують залежність підприємства від зовнішнього фінансування, використовуються також показники покриття відсотків за запозиченнями - процес обслуговування боргу.

У зарубіжному досвіді одним з основних напрямків аналізу фінансового стану підприємств є аналіз їхньої ринкової вартості. Аналіз ринкової вартості проводиться за допомогою аналізу наступних показників:

- прибутковість акцій (Price - earnings ratio) - визначає, яка частина від чистого прибутку надходить на одну випущену акцію, визначається діленням чистого прибутку на кількість випущених акцій;

- коефіцієнт «ціна/грошовий потік» (price/cash flow) - визначає прибутковість акції за грошовими потоками, які проходять через підприємство при його діяльності, на одну акцію;

- коефіцієнт ринкової ціни (market - to - book value) - характеризує в якій мірі ринкова ціна акції перевищує її балансову вартість і визначається відповідним співвідношенням.

Необхідно відзначити, що недоліками методик діагностики фінансового стану як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, є ігнорування галузевих особливостей. Так, застосування в Україні деякими економістами міжнародних систем оцінок фінансового стану, неадаптованих до умов вітчизняної економіки, як наслідок, викликає прийняття неправильних управлінських рішень, використання в низькорентабельних напрямках діяльності, затвердження стратегії розвитку підприємства, не відповідає сучасним реаліям розвитку ситуації на ринку.

Отже, в складних економічних умовах ведення фінансово-господарської діяльності фахівцям з фінансового аналізу на підприємстві потрібно правильно обрати методику проведення аналізу та обґрунтувати рекомендації з урахуванням можливості прийняття нестандартних та креативних рішень та розробити рекомендації щодо покращення фінансового стану.

Висновки. В сучасних умовах фінансовий аналіз слугує основним інструментом оцінки результативності діяльності господарюючих суб'єктів. Фінансовий аналіз дає можливість виявити сигнали кризи, оцінити рівень кризової ситуації та виявити причини її виникнення. Інформація, отримана в ході фінансового аналізу, є основою для розробки антикризової стратегії. Фінансовий стан - найважливіша характеристика економічної діяльності підприємств. На основі аналізу фінансового стану визначається конкурентоспроможність, фінансовий потенціал, оцінюється ступінь гарантування економічних інтересів підприємства і його партнерів у фінансовому і виробничому відношенні. Результати аналізу фінансового стану будь-якого суб'єкта господарювання показують рівень ефективності його фінансово-господарської діяльності та відображають перспективи поточного операційного, інвестиційного і фінансового розвитку. Будь-якому рішенню повинні передувати аналіз ситуації, що склалася, і прогноз можливих наслідків його прийняття або не прийняття. На основі даних аналізу фінансового стану організації здійснюється прогнозування результатів діяльності підприємства в майбутньому.

Подальшим напрямом дослідження є розкриття методичних засад фінансового аналізу підприємства в умовах фінансової кризи.

Література

1. Соколов Ю.А. Финансовая устойчивость с позиции оценки финансовых рисков [Текст] / Ю.А. Соколов, Н.В. Балабанова. – Иван. гос. хим.-технолог. ун-т. Иваново, 2008. –94 с.
2. Аналіз фінансового стану як інструмент запобігання кризі та виведення підприємства з неї/О. М. Барановська //Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – № 12. – С. 36–40
3. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. / З. Є. Шершньова, В. М. Багацький, Н. Д. Гетьманцеві: За заг. ред. З. Є. Шершньової - К.: КНЕУ, 2007 - 680 с.
4. Вергун А. І. Аналіз ефективності операційної діяльності як критерію привабливості реальних інвестиційних проєктів / А. І. Вергун // Наук. вісн. Чернівецького нац. ун-ту : зб. наук. праць. Вип. 367. Економіка. – Чернівці : «Рута», 2008.- С.69-73
5. Вергун А.І. Оцінка власного капіталу в аналізі фінансового стану підприємства / А. І. Вергун // Наук. вісн. ЧТЕІ КНТЕУ. Вип. IV. Економічні науки. – Чернівці, 2005. – С. 473-481
6. Галенко О.М. Комплексна модель аналізу діяльності підприємств з метою упередження банкрутства / О.М. Галенко // Науково-практичний збірник — К.: КНДУ" НДІРоМ", 2009. — 148с.
7. Галенко О.М. Обліково-аналітичні аспекти банкрутства підприємств України: [монографія] / Галенко О.М. — К.: КНЕУ, 2008. — 264с.
8. Дєєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 328 с.
9. Досяк О.І. «Система автоматизованого аналізу фінансового стану підприємства» // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3
10. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий : учебное пособие / В. В. Ковалев, О. Н. Волкова. — М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. — 386 с.
11. Левицька О.О. Основи фінансового та управлінського аналізу господарської діяльності підприємств при впровадженні інноваційних проєктів // Вісник НУВГП. – 2008. – с.164-171.
12. Лисенко Р.С. Фінансово-економічна криза в Україні: причини виникнення та необхідні заходи для відновлення фінансової стійкості банківської системи / Р.С. Лисенко // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/tppe/2009_20/Zb_20_03.pdf – 28.02.10
13. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів [Текст] /Б.М.Литвин, М.В. Стельмах,-К.:Хай-Тек Прес,2008.- 335 с.
14. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник [Текст] /В.О. Подольська, О.В. Ярш. -К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488с.
15. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І. Методика і методологія економічного аналізу: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2008. – 430 с.
16. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Москаленко В.В. Аналіз фінансово-господарської діяльності із застосуванням ПК. – К.: ЦНЛ, 2006. – 336 с.
17. Салига С. Я. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / С. Я. Салига, Н. В. Дадій. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 210 с.
18. Статистичний бюлетень НБУ (електронне видання) /Департамент статистики та звітності Національного банку України, 2008-2010. – Офіційний сайт Національного банку України [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm> – 28.02.10
19. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія - К.: КНЕУ, 2008 - 272 с.

References

1. Cokolov Ju.A. Finansovaja ustojchivost' s pozicii ocenki finansovyh riskov [Tekst] / Ju.A. Sokolov, N.V. Balabanova. – Ivan.gos.him.-tehnolog.un-t. Ivanovo, 2008. –94 s.
2. Analiz finansovogo stanu jak instrument zapobigannja krizi ta vivedennja pidpriemstva z nei/O. M. Baranovs'ka //Visnik Pridniprovs'koї derzhavnoї akademii budivnictva ta arhitekturi. – Dnipropetrovs'k: PDABA, 2008. – № 12. – S. 36–40
3. Antikrizove upravlinnja pidpriemstvom: Navch. posib. / Z. Є. Shershn'ova, V. M. Bagac'kij, N. D. Get'mancevi: Za zag. red. Z. Є. Shershn'ovoї - K.: KNEU, 2007 - 680 s.
4. Vergun A. I. Analiz efektyvnosti operacijnoї dijal'nosti jak kriteriju privablivosti real'nih investicijnih proektiv / A. I. Vergun // Nauk. visn. Chernivec'kogo nac. un-tu : zb. nauk. prac'. Vip. 367. Ekonomika. – Chernivci : «Ruta», 2008.- S.69-73
5. Vergun A.I. Ocinka vlasnogo kapitalu v analizi finansovogo stanu pidpriemstva / A. I. Vergun // Nauk. visn. ChTEI KNTEU. Vip. IV. Ekonomichni nauki. – Chernivci, 2005. – S. 473-481
6. Galenko O.M. Kompleksna model' analizu dijal'nosti pidpriemstv z metuju uperedzhennja bankrutstva / O.M. Galenko // Naukovo-praktichnij zbirnik — K.: KNDU" NDIRoM", 2009. — 148s.
7. Galenko O.M. Oblikovo-analitchni aspekti bankrutstva pidpriemstv Ukraїni: [monografija] / Galenko O.M. — K.: KNEU, 2008. — 264s.
8. Deeva N.M., Dedikov O.I. Finansovij analiz: Navch. posib. – K.: CUL, 2007. – 328 s.
9. Dosjak O.I. «Sistema avtomatizovanogo analizu finansovogo stanu pidpriemstva» // Naukovij visnik NLTU Ukraїni. – 2009. – Vip. 19.3
10. Kovalev V. V. Analiz hozjajstvennoj dejatel'nosti predprijatij : uchebnoe posobie / V. V. Kovalev, O. N. Volkova. — M. : TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2005. — 386 s.
11. Levic'ka O.O. Osnovi finansovogo ta upravlins'kogo analizu gospodars'koї dijal'nosti pidpriemstv pri vprovadzheni innovacijnih proektiv // Visnik NUVGP. – 2008. – s.164-171.
12. Lisenko R.S. Finansovo-ekonomichna kriza v Ukraїni: prichini viniknennja ta neobhidni zahodi dlja vidnovlennja finansovoї stijkosti bankivs'koї sistemi / R.S. Lisenko // [Elektronnij resurs] – Rezhim dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/tppe/2009_20/Zb_20_03.pdf – 28.02.10
13. Litvin B.M. Finansovij analiz:navch. posib. dlja stud. vishh. navch. zakladiv [Tekst] /B.M.Litvin, M.V. Stel'mah,-K.:Haj-Tek Pres,2008.- 335 s.
14. Podol's'ka V.O. Finansovij analiz: Navch. posibnik [Tekst] /V.O. Podol's'ka, O.V. Jarish,-K.:Centr navchal'noї literaturi, 2007. – 488s.

15. Prokopenko I.F., Ganin V.I. Metodika i metodologija ekonomichnogo analizu: Navch. posib. – K.: CUL, 2008. – 430 s.
16. Prokopenko I.F., Ganin V.I., Moskalenko V.V. Analiz finansovo-gospodars'koї dijal'nosti iz zastosuvannjam PK. – K.: CNL, 2006. – 336 s.
17. Saliga S. Ja. Finansovij analiz : navch. posib. / S. Ja. Saliga, N. V. Dacij. – K.: Centr navchal'noї literaturi, 2006. – 210 s.
18. Statistichnij bjuletен' NBU (elektronne vidannja) /Departament statistiki ta zvitnosti Nacional'nogo banku Ukraїni, 2008-2010. – Oficijnij sajt Nacional'nogo banku Ukraїni [Elektronnij Resurs] – Rezhim dostupu: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm> – 28.02.10
19. Tereshhenko O. O. Antikrizove finansove upravlinnja na pidpriemstvi: Monografija - K.: KNEU, 2008 - 272 s.

Салита С.В. Приоритеты финансового анализа деятельности предприятий в условиях финансового кризиса

В статье раскрыты приоритетные направления финансового анализа деятельности предприятий в условиях финансового кризиса. Обоснована сущность и задание финансового анализа предприятия. Рассмотрена классификация финансового анализа по видам и признакам. Особенное внимание уделено раскрытию внутреннего и внешнего финансового анализа. На основе анализа существующих методик выявлены недостатки и определены направления усовершенствования анализа финансового состояния предприятий. Доказана необходимость формирования аналитической информации в зависимости от потребностей ее пользователей. Показана значимость проведения комплексного финансового анализа и использования его результатов для прогнозирования результатов деятельности предприятия.

Ключевые слова : *финансовый анализ, предприятие, финансовое состояние, финансовый кризис, финансовая устойчивость предприятия, аналитическая информация*

Salita S.V. Priorities of financial analysis of activity of enterprises in the conditions of financial crisis

In the article priority directions of financial analysis of activity of enterprises are exposed in the conditions of financial crisis. Essence and task of financial analysis of enterprise is reasonable. Classification of financial analysis is considered on kinds and signs. The special attention is spared to opening of internal and external financial analysis. On the basis of analysis of existent methods defects are deduced and directions of improvement of analysis of the financial state of enterprises are certain. The necessity of forming of analytical information is well-proven depending on the necessities of her users. Meaningfulness of realization of complex financial analysis and drawing on his results is shown for prognostication of results of activity of enterprise.

Keywords: *financial analysis, enterprise, financial state, financial crisis, financial stability enterprises, analytical information*

Саліта Світлана Вікторівна - к.е.н., доцент кафедри фінансів Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Луганськ, Україна. svetlanaluga@yandex.ru

Рецензент: Чиж В.І. - доктор економічних наук, професор, завідувача кафедрою обліку і аудиту Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Луганськ, Україна.

Стаття подана 07.06.2014 р.